

Skiftende Dragtmøder.

Ellen Andersen: Som man klædte sig. P. Haase & Søn, 1939.

Mens Margrethe Hald behandler et enkelt Omraade indenfor danske Textiler, væsentlig samlet om een Teknik, Kipperen, viser Fru Ellen Andersens populære og fornøjelige Gennemgang af de skiftende Moder den anden Side af Musæets Opgave overfor Almenheden: Overblikket. Tilsammen viser de to Bøger, hvor vidtspændende et Felt, Arbejdet med danske Textiler er, og hvor forskelligartet en Behandling der kræves. Fru E. Andersen, som har ordnet Folkemusæets fortrinlige Dragtsamling, har haft den gode Ide at lade disse Dragter blive levende ved at vise dem som en historisk Mannequinopvisning, der vandt stort Bifald. Dragterne blev ved denne Lejlighed fotograferede, saa vi ser dem her i Bogen paa levende Mennesker og ikke paa døde Stativer. Hvor Dragterne præger! Hvilken Elegance over Rococoen, hvilken sød Borgerlighed over 50ernes Krinolinemadam, og hvad mon den spændende Tournurefrøken drømmer om? Hendes Stilling er fint valgt, saa den fremhæver det glatte Kjoleliv og Slæbets Plissé-Brus.

Dragterne er anbragt i de rette Omgivelser, saa hvert Billede bliver et afstemt Interiør eller Exteriør. Fotografierne er fine og hele Udstyret smukt. En Gavebog for Kendere som for ukyndige — og mon den ikke kunde give de sidste Lyst til at gaa op paa Musæet og se selv!

Margrethe Christiansen.

Gammel Skrift.

Skriftprøver fra Tiden efter Reformationen til Midten af 19. Aarh. Med Tekstlæsninger. Udgivne ved *Holger Hjelholt* af Dansk historisk Fællesforening. H. Hagerups Forlag, 1940.

Til magisterkonferens i historie ved de danske universiteter kræves der bl. a. en vis færdighed i at læse akter og breve, skrevne i Danmark i de forskellige tidsrum. Hvad angaar tiden efter reformationen, har det ikke været helt let at honorere dette krav uden ret indgaaende arkivstudier. En god indførelse i studiet er ganske vist i al korthed givet af dr. Eiler Nystrom i Sv. Dahls »Haandbog i Bibliotekskundskab« (3. udg. 1930), men de her optagne, i øvrigt godt valgte, skriftprøver maatte nødvendigvis være faa og korte. Det af dr. Kr. Kålund for den Arnamagnæanske Kommission udgivne »Palæografisk Atlas« (1903—07) standser

for danske haandskrifters vedkommende ved 1550. Hvad der i øvrigt er udgivet af danske skriftfaksimiler foreligger meget spredt. Værker som Emil Hildebrands »Svenska skriftprof. Nyare tiden« (Stockholm 1900) og Martin Weibulls »Handschriftprof 1500—1800« (sst. 1901) har vi i Danmark ikke haft noget side-stykke til, og savnet er kun delvis afhjulpet ved »Fra Rigsarkivets Samlinger« I—II, der gengiver henholdsvis en række aktstykker og breve fra den danske reformationstid (ved dr. Bjørn Kornerup) og stammende fra rigsarkivets embedsmænd 1668—1863 (ved dr. Holger Hjelholt) — saa værdifulde disse meget smukt trykte faksimiler end er for alle yndere af dansk skrift og historie. Hertil kommer, at disse faksimileudgaver er ret dyre at anskaffe. Dette gælder ikke det hefte i stort oktav med ovenstaaende titel, som dr. Hjelholt i 1940 har udgivet for »Dansk historisk Fællesforening«. Dr. Hjelholt har her i faksimile aftrykt 44 danske skriftprøver fra 1537—1849, hentede fra rigsarkivets og det sjællandske landsarkivs rige skatkamre og omfattende snart sagt alle sider af vort lands forvaltning, regnskabsvæsen og retspleje. Udgiverens formaal har været, som han siger i sit forord, »at give Hænder, der kunde betegnes som forholdsvis typiske, og som man kunde vente at genfinde — enten samme eller en omtrent lignende Haandskrift i adskillige Dokumenter eller Protokoller fra den paagældende Tid«. Han har ønsket »gennem de valgte Prøver at give et vist Kendskab til de ved lokal- og personalhistoriske Studier mere almindeligt anvendte Kilder i Arkiverne«, og tilstræbt, at nogle af prøverne »staar i Forbindelse med vigtige Begivenheder i vort Lands Historie, og at andre ikke helt savner kulturhistorisk Interesse«. — Dr. Hjelholt maa siges at have naaet det maal, han har sat sig. Udvalget kan, inden for de givne rammer, næppe tænkes bedre. De meddelte »hænder« er gennemgaaende udpræget tidstypiske, og studiet af dem giver et højst lærerigt indblik i det arkivalske kildestof til en række vigtige sider af dansk indre historie. Trykket (paa uglittet papir) er saa klart og tydeligt, som det kan forlanges (i flere tilfælde adskilligt lettere at læse end originalerne), samtidigt med at flere af prøverne volder saa tilpas store tydningsvanskeligheder (f. ex. nr. 17 og 24, begge fra falsterske tingbøger), at den, der har klaret dem uden at slaa op i den facitliste, der hedder »Tekstlæsninger« — som jo ikke uden hensigt er udgivet i et hefte for sig — ikke længere kan kaldes en ren novice i skriftlæsningskunst. Den lille bog, som med godt udbytte har været benyttet ved skriftlæsningsøvelser med unge studenter ved Aarhus Universitet, kan paa det varmeste anbefales til studium for alle, som ønsker at ruste sig til

studier i offentlige og private danske arkiver. — Det er, som prof. Fabricius oplyser i sit forord til bogen, Fællesforeningens plan tillige at udsende en vejledning i den gotiske skrifts udvikling siden reformationen. Det var at ønske, at en saadan vejledning inden alt for længe maatte se lyset.

C. O. Bøggild Andersen.

Kunsthistoriske Hjælpemidler.

Henny Glarbo: Oversigt over Kilder til dansk Kunsthistorie i Rigsarkivet. Fischers Forlag, 1939. (58 Sider).

Merete Bodelsen og *Aage Marcus*: Dansk kunsthistorisk Bibliografi. C. A. Reitzels Forlag, 1935. (503 Sider).

Blandt det meget, som en Lokalforsker maa have Rede paa, er ogsaa dansk Kunsthistorie. Kunstarkæologien er en nødvendig Forudsætning for at kunne give selv en kortfattet Beskrivelse af en middelalderlig Bygning; for Renaissanceperioden og senere Tider kommer hertil ogsaa Arkivstof, og stundom er det nyttigt at kende Biografier af Kunstnere, som ved Fødsel eller Arbejder har Tilknytning til den Egn, man vil studere.

Henny Glarbos lille Bog er beregnet til Indføring i det kunsthistoriske Arkivstof, der beror i Rigsarkivet. Om de ældre Tider (før 1660) oplyser den vel næppe noget, som ikke paa Forhaand kunde være en Lokalhistoriker velkendt. For Enevældens Tid giver den en kort, men instruktiv Oversigt over de mangede Arkivfunds, hvori man kan finde kunsthistoriske Oplysninger, bl. a. om de forskellige kongelige Kasser og om Fonden ad usus publicos. Tilslut gør den Rede for Kunstakademiets Arkiv, som Rigsarkivet har overtaget 1938 og nyordnet. I et Tillæg behandles Kunstneres Udenlandsrejser.

Stundom kunde man ønske, at Rammerne var mindre rigorøst overholdt; det virker noget underligt, at det ikke med et Ord antydes, at det kgl. Kunstkammers Arkiv ogsaa maa søges i flere Musæer. Og exactere Henvisninger til trykt Litteratur vilde sikkert have øget Bogens Nytte.

Netop med dette in mente skal her erindres om en noget ældre Bog, den flittigt og dygtigt samlede »Dansk kunsthistorisk Bibliografi«, der er et udmærket Hjælpemiddel paa dette Omraade. Den medtager ikke blot Litteratur om enkelte Arkitekter, Billedhuggere, Malere og Grafikere (indenfor hver Gruppe i alfabetisk Orden), men foruden historisk ordnede Afsnit om Kunst i Almindelighed og de enkelte Kunstarter, indeholder den desuden mange Sider, der er ordnede efter topografiske Stikord; især gælder det